

Digitalisering

Laat je internationaal inspireren

Tijdens de BETT, de grootste ICT-onderwijsbeurs van Europa, sprak *Praxisbulletin* met leerkrachten, schooldirecteuren en beleidsmakers uit de hele wereld over digitalisering in het onderwijs. Van Slowakije tot Ierland: uit alle windstreken vertelden onderwijsprofessionals enthousiast welke keuzes ze op hun school maken, voor welke uitdagingen ze staan en wat de opbrengsten tot nu toe zijn. ~~Laat je internationaal inspireren!~~

TEKST: ARJANNE HOOGERMAN EN ANNE WICHGERS

Informatie en tips over digitalisering in het onderwijs.

Op praxisbulletin.nl:
• hand-out digitale competenties Schotland

De British Educational Technology Trade – de BETT – is de grootste ICT-onderwijsbeurs van Europa. Deze beurs vindt elk jaar in januari in Londen plaats. Naast de verschillende technische nouveautés zijn er boeiende presentaties en lezingen die je meenemen in de laatste ontwikkelingen rondom digitalisering op school. In een van de hallen is de aandacht volledig gericht op digitale content en hoe je die kunt gebruiken. In een andere hal zijn stands waarin onderwijsprofessionals uit alle landen uitwisseling, samenwerking en verbinding zoeken.

Engeland

‘Iedereen binnen het team zag de mogelijkheden en meerwaarde van ICT wel, maar de digitale vaardigheden van de collega’s liepen nogal uiteen,’ aldus een leerkracht van een school uit een achterstandswijk in Blackpool. Daarom stelde het bestuur een scholingsprogramma op met cursussen, presentaties, bezoeken aan congressen en zelfs e-learning. Op teamvergaderingen stond digitalisering stevast op de agenda, maar sommige leerkrachten hielden vol dat ze persoonlijk weinig met ‘die technologische snufjes’ hadden en konden. Toen kreeg een collega het idee om in de lerarenkamer tablets met spelletjes neer te leggen. Dat bleek een gouden greep. Na een week zat iedereen na de boterham aan de *Gardenscapes* en *Patience*. Nog een week later werd er zelfs een toernooitje georganiseerd. Het spelen leidde tot allerlei inzichten. ‘Je kunt wel steeds zeggen dat je voorzichtig moet zijn met het achterlaten van je gegevens op internet, maar als je het zelf ervaart, bijvoorbeeld doordat je overladen wordt met reclame nadat je je ergens hebt ingeschreven, dan leer je veel sneller.’ Zo spraken leerkrachten steeds meer over ICT. Het bekende spelletje *Candy Crush* bleek bijvoorbeeld een leuke inleiding bij een rekenles. ‘Langzaam maar zeker voelen steeds meer collega’s zich intrinsiek betrokken bij de digitalisering op school.’ ►

ERVARINGEN
EN TIPS
UIT ALLE
WINDSTREKEN

Ierland

Een school in Belfast betrok ouders bij de digitalisering van het onderwijs. Vol enthousiasme ontwikkelden leerkrachten verschillende stappenplannen en gaven ze ouders tips en adviezen over hoe ze de kinderen thuis konden laten oefenen met apps. Toch bleef een positief resultaat uit. Wat bleek? Alle stappenplannen waren gericht op het gebruik van Apple-apparatuur, terwijl de meesten thuis Android gebruikten. Ouders veronderstelden daardoor dat de informatie niet voor hen was. De simpele maar doeltreffende tip van de directeur: informeer welk systeem en welke apparatuur mensen thuis gebruiken. Communicatie kan dan gericht en persoonlijker worden, waardoor mensen zich aangesproken voelen én de tips kunnen toepassen.

Slowakije

In Slowakije wilde een schoolbestuur het taalonderwijs een internationaler karakter geven. Ze kwamen in contact met een uitgever die een koppeling zocht tussen taalonderwijs en digitalisering. Het resultaat was een netwerk van scholen uit het Verenigd Koninkrijk en Slowakije.

Het begon met een pen vriendencontact: de kinderen mailden in het Engels met elkaar. Dat had echter een geringe meerwaarde voor de Engelse kinderen. Om het project voor hen ook rijk te maken, maken de kinderen inmiddels samen werkstukken. Nu onderzoeken ze bijvoorbeeld hoe bepaalde zaken geregeld zijn in het andere land. Uitgangspunt is dat ze elkaar als bron nodig hebben. Deze werkwijze is taalrijk, betekenisvol en levert soms mooie bijproducten op.

Zo onderzochten de Engelse kinderen de ouderenzorg in Slowakije en ze ontdekten dat ouderen daar vaak te kampen hebben met vereenzaming. In een gesprek vertelde een Engels kind dat het bij hen gebruikelijk is om presentaties in het verzorghuis te laten zien — en dat heeft de Slowaakse klas overgenomen.

Het onderwijsplatform van de BBC heeft haar content ook beschikbaar gesteld voor de Slowaakse kinderen. Op dit moment wordt gekeken of dit ook mogelijk is voor andere landen.

Frankrijk

Een schooldirecteur uit Frankrijk noemde naast voordelen ook aandachtspunten voor digitalisering. Zijn team kiest ervoor om bij de hoofdvakken niet digitaal te werken, maar eerst meer ervaring op te doen en vaardiger te worden in het gebruik van ICT in de klas. Zij gebruiken digitale middelen als een vast onderdeel binnen de creatieve vakken. Tekenend mag met kwasten, maar ook met een iPad. Kinderen kunnen een toneelstuk opvoeren, maar ook een film maken; voor een boekbespreking kunnen zij Prezi of PowerPoint gebruiken.

Tablets, computers en vlogcamera's gebruikt deze school vooralsnog dus alleen als gereedschap om kunst en expressie te realiseren. Zo zag de directeur een kind de schoolrobot gebruiken als extra paar handen voor het weven!

De nadruk ligt nooit op ICT. Je kunt gewoon kiezen wat je wilt gebruiken — en dat zorgt ervoor dat kinderen eerst nadenken over het doel dat ze willen bereiken. Op deze manier maken leerkrachten en kinderen spelenderwijs kennis met alle mogelijkheden.

België

Op *klascement.net* verzamelen Vlaamse leerkrachten kennis en inspiratie en wisselen ze concrete ideeën met elkaar uit. Ook als Nederlandse leerkracht kun je er een kijkje nemen en je ideeën delen met collega's in Vlaanderen. Niet alles is gericht op digitalisering, maar het aanbod is zeer ruim. De Vlaamse overheid stimuleert deze digitale omgeving sinds 2013.

Schotland

In eerste instantie was digitalisering in Schotland vooral interessant voor het langeafstandsonderwijs. De eerste focus lag daarom op infrastructuur. In een volgende stap heeft Education Scotland, een onafhankelijk adviesbureau voor het onderwijs, uitgebreid onderzoek gedaan naar de benodigde competenties van alle betrokkenen: leerkrachten, leerlingen en schoolleiding. Deze bevindingen hebben ze per rol in concrete citaten gevat. Denk aan: 'Ik begrijp de voordelen van digitalisering en kan deze ook laten zien' voor het kind, en 'Ik heb de mogelijkheden en vaardigheden om met technologie oplossingen uit te proberen en te creëren' voor de leerkracht. Deze kaarten zijn als hand-outs uitgegeven. Op *praxisbulletin.nl* vind je ze in een Nederlandse vertaling. ►

**DIGITALE MIDDELEN ALS
VAST ONDERDEEL BINNEN
DE CREATIEVE VAKKEN**

Denemarken

Een leerkracht uit Denemarken vertelde dat ze het op school lastig vonden om met digitalisering te beginnen. De ICT-middelen waren beperkt en het budget ontoereikend. Alle kinderen wilden graag aan de slag met de vlogcamera en tablets en dat kon niet tegelijk. Daarom maakten ze de afspraak: inzet van ICT mag, als meerdere groepen mee kunnen doen.

Deze oplossing die vanuit nood was geboren, zorgde voor mooie verbindingen binnen de school. Toen kinderen in de onderbouw niet echt tot woordenschatrijke, gevarieerde gesprekken kwamen, bedachten kinderen uit de bovenbouw om hen aan de hand van foto's een verhaal te laten vertellen. Ze formuleerden eisen waaraan de foto's moesten voldoen en aan de hand daarvan zorgde de middenbouw voor de afbeeldingen.

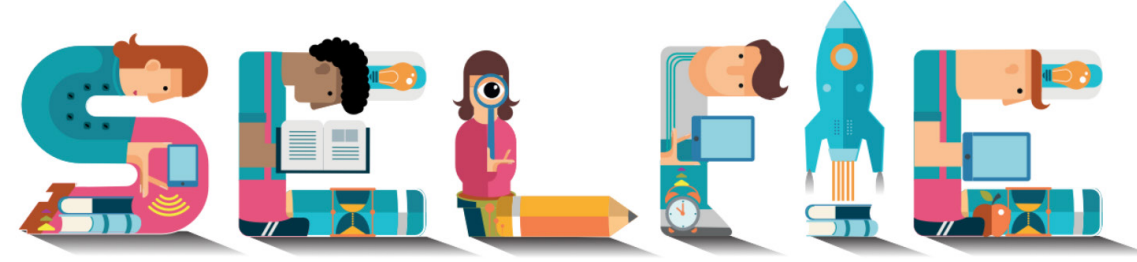
Andersom gebeurde ook: de onderbouw maakte verschillende foto's en andere jaargroepen maakten er een verhaal bij. De bovenbouw maakte filmpjes om spreekwoorden duidelijk te maken, waarmee de middenbouw kon oefenen. Kinderen die zelf vragen bedenken die zij met ICT kunnen oplossen: deze werkwijze biedt inzicht in de wensen van kinderen, maar laat ook zien, aan kinderen en leerkrachten, dat ICT gebruiken een meerwaarde moet hebben en dat ICT zinvol is als je er een probleem mee kunt oplossen.

Nederland

Nederland behoort tot de kopgroep als het gaat om digitalisering, aldus de *Digital Economy and Society Index* (DESI 2019) van de Europese Unie. Nederlandse scholen kunnen veel achtergrondinformatie vinden bij Kennisnet, maar het is zeker de moeite waard om buiten de eigen landsgrenzen te kijken. Want in een vakgebied waarin nog zoveel te ontdekken valt, is van alles mogelijk.

BEELD: EUROPEAN COMMISSION, SELFIE TOOL

akkoord voor gebruik,
wacht op HR versie.

Waar staat jullie school?

Zoveel landen, zoveel scholen, zoveel ideeën om invulling te geven aan digitalisering. Hoe is de situatie bij jullie op school? Wat is jullie visie op digitalisering en hoe brengen jullie die in de praktijk?

De Europese Unie stimuleert scholen om zelf op ontdekkingsreis te gaan naar de mogelijkheden van digitale technologieën. Naast inzichten en bevindingen uit onderzoeken bieden ze verscheidene instrumenten om mee aan het werk te gaan.

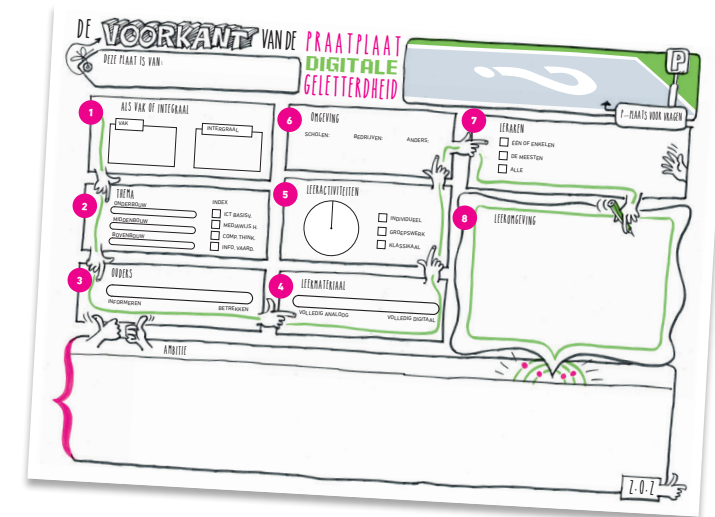
Selfie

Een mooi instrument om mee te starten is *Selfie*. Met deze gratis tool ontdek je op een eenvoudige manier hoe ver jullie school is op het gebied van digitalisering en waar nog mogelijkheden tot verbetering zijn. *Selfie* bestaat uit digitale (anonieme) vragenlijsten voor schoolleiders, leerkrachten én kinderen, en vertaalt de uitslagen in een overzichtelijk rapport op maat. Om deze reflectie nog meer op jullie eigen situatie toe te spitsen, kun je zelf vragen aan de lijst toevoegen. Op basis van de uitslag kan de school aan de slag met een aanpak voor het eigen onderwijs. Als je elk jaar 'een selfie neemt', kun je heel duidelijk je vooruitgang monitoren.

Met dit instrument wil de EU een netwerk opbouwen waarin leerkrachten en scholen elkaar helpen en ervaringen uitwisselen. Want hoe meer scholen meedoen, hoe meer vergelijkingsmateriaal er is, hoe meer mogelijkheden er zijn om bij elkaar in de keuken te kijken. Wil jij ook aan de slag met *Selfie*? Kijk op <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>.

Praatplaat

Een andere mogelijkheid is de Praatplaat Digitale Geletterdheid van Safer Internet Centre. Deze praktische praatplaat met een duidelijk instructieblad helpt je om een vruchtbaar gesprek te voeren over hoe een school digitale geletterdheid een plek kan geven in het curriculum.

BEELD: MEDIAWILZER.NET

Arjanne Hoogerman werkte als leerkracht en onderwijsadviseur. Momenteel is ze werkzaam als onderwijskundige bij uitgeverij Malmberg en hoofdredacteur van Praxisbulletin.